

၉၈၈၅၆၅

სიუ მონკ კიდი

ფუტკრების
იდუმალი
ცხოვრება

სიუ მონკ კიდი
ფუტკრების იდუმალი ცხოვრება

Sue Monk Kidd
THE SECRET LIFE OF BEES

ინგლისურიდან თარგმნა თამარ ლომიძემ

რედაქტორი: ლალი ქადაგიძე
დამკაბადონებელი: ნინო გურული
ყდის დიზაინერი: გიორგი ბაგრატიონი

© Sue Monk Kidd Ltd., 2002
All rights reserved.

This edition is published by arrangement with Viking, an imprint of Penguin Publishing Group, a division of Penguin Random House LLC, arranged through Andrew Nurnberg Associates International Ltd.

All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form. No part of this book may be used or reproduced in any manner for the purpose of training artificial intelligence technologies or systems. This work is reserved from text and data mining (Article 4(3) Directive (EU) 2019/790).

© გამომცემლობა „დიოგენე“, 2017, 2025
ყველა უფლება დაცულია.

ISBN 978-9941-11-907-1
www.diogene.ge

ჩემს ვაჟს, ბობს, ასევე ენსა და სენდის
სიყვარულით გუძღვნი ამ წიგნს

პირველი თავი

ფუტკრების ოჯახს დედაფუტკარი (ე. წ. დედოფალი) აერთიანებს; თუ მას სკიდან გამოვიყვანთ, მუშა ფუტკრები მყისვე იგრძნობენ მის არყოფნას. რამდენიმე საათის მერე ან უფრო მალე ისინი უკვე აშკარად რეაგირებენ დედოფლის არყოფნაზე.

„ადამიანი და მწერები“

ღამლამობით ვხედავდი ხოლმე, როგორ ძვრებოდნენ ფუტკრები ჩემი ოთახის კედლების ნაპრალებიდან, მერე წრიულად დაფრინავდნენ და თვითმფრინავის პროპელერივით ზუზუნებდნენ. ისე გამაყრუებლად ხმიანობდნენ, რომ კანიც კი მიზუზუნებდა. ფრთები სიბნელეში ქრომის ნაწილაკებივით უციმციმებდათ და ვგრძნობდი, როგორ მიმძაფრდებოდა სევდა. ფუტკრების შემხედვარეს, გული მტკიოდა, რადგან ისინი ყვავილებს კი არ ეძებდნენ, უბრალოდ, ცდილობდნენ, ქარის მონაბერი შეეგრძნოთ.

დღის განმავლობაში ფუტკრებს გვირაბები გაჰყავდათ ჩემი საწოლი ოთახის კედლებში. მეორე ოთახიდან თუ მიაყურადებდით, მათი ხმაური იმას წაგავდა, რადიოგადაცემების დროს რომ გაისმის. წარმოვიდგინე, რომ ფუტკრები კედლებს ფიჭებად აქცევდნენ, თაფლი კი ოთახში ჩამოიღვრებოდა და ვიგემებდი.

ფუტკრები 1964 წლის ზაფხულში გამოჩნდნენ, იმ ზაფხულს, როდესაც თოთხმეტი წლისა შევსრულდი და ჩემი ცხოვრება სრულიად ახალი მიმართულებით წარიმართა. ხაზს ვუსვამ: სრულიად ახალი მიმართულებით. ახლა, როცა იმ დროს ვიხსენებ, მესმის, რომ ფუტკრები ზეცამ გამომიგზავნა: ისე გამოჩნდნენ, როგორც მთავარანგელოზი გაბრიელი ქალწული მარიამის წინაშე და სრულიად მოულოდნელი გეზით წარმართეს მოვლენები. მესმის, რომ ჩემი ცხოვრების შედარება წმინდანთა ცხოვრებასთან კადნიერებაა, მაგრამ მჯერა, რომ ღვთისმშობელს ამის საწინააღმდეგო არაფე-

რი ექნებოდა. ყოველივე ამას გიაბობთ. ახლა კი უნდა გითხრათ, რომ მიუხედავად იმ ზაფხულს მომხდარი მოვლენებისა, ფუტკრების სიყვარული არ გამნელებია.

1964 წლის პირველ ივლისს სანოლში ვინეკი და ფუტკრების გამოჩენას ველოდებოდი. გამახსენდა, რა მითხრა როზალინმა, როდესაც ღამეულ სტუმრებზე ვუამბე:

– ფუტკრები სიკვდილის წინ ნაყრიანობენ.

როზალინმა ჩვენთან დედაჩემის სიკვდილის მერე დაიწყო მუშაობა. მამამ, რომელსაც ტ. რეის ვეძახდი, რადგან სიტყვა „მამა“ სრულიად არ შეეფერებოდა, როზალინი, რომელიც მანამდე ატამს კრეფდა ჩვენს ბაღებში, ჩემ მოსავლელად მოიყვანა. ფართო, მრგვალი სახე ჰქონდა, ხოლო სხეული კისრიდან კარავივით დამრეცად ეშვებოდა ქვემოთ. როზალინი ისეთი შავი იყო, გეგონებოდათ, ღამე მისი კანიდან ჟონავსო. ტყეში მიმალულ პატარა სახლში, ჩვენ მახლობლად, მარტო ცხოვრობდა. ყოველდღე მოდიოდა, საჭმელს ამზადებდა, ალაგებდა და დედის მაგივრობას მიწევდა. როზალინს საკუთარი შვილები არასოდეს ჰყოლია, ასე რომ ბოლო ათი წლის განმავლობაში, ჩემ გარდა, სხვა საყვარელი პატარა არსება არ ჰყოლია.

ფუტკრები სიკვდილის წინ ნაყრიანობენ. როზალინს მრავალი უცნაური რამ უთქვამს, რასაც ყურადღებას არ ვაქცევდი, მაგრამ ახლა ვინეკი და მის სიტყვებზე ვფიქრობდი. იქნებ ფუტკრებს ჩემი მოკვლა უნდოდათ? სიმართლე გითხრათ, ეს აზრი მაინცდამაინც არ მანუხებდა. შეეძლოთ ჩემზე ანგელოზთა გუნდით დაფრენილიყვნენ და ისე დავეკბინე, რომ სიცოცხლეს გამოვთხოვებოდი, მაგრამ ჩემთვის ეს ყველაზე უარესი გამოსავალი როდი იქნებოდა. იმათ, ვისაც ჰგონია, რომ სიკვდილი ყველაზე უარესია ამქვეყნად, არაფერი იციან სიცოცხლის შესახებ.

ოთხი წლისა ვიყავი, დედა რომ მომიკვდა. ეს ცხოვრებისეული ფაქტი იყო. მაგრამ როგორც კი ამ ფაქტს ვინმესთან ვახსენებდი,

ჩემი თანამოსაუბრე ანაზღად თავისი ფრჩხილებისა და ნუნების თვალიერებას იწყებდა ან ცაში თვალების ცეცებას მოჰყვებოდა ხოლმე და თითქოს სულაც არ მისმენდა. თუმცა ზოგჯერ რომელიმე კეთილი ადამიანი მეუბნებოდა: „ეს ყველაფერი თავიდან ამოიგდე, ლილი. უბედური შემთხვევა მოხდა. დამშვიდდი. შენ ვერაფერს გააწყობდი“.

იმ ღამეს ლოგინში ვინეკი და იმაზე ვოცნებობდი, რომ სიკვდილის მერე დედასთან მოვხვედრილიყავი სამოთხეში. ვეტყვდი: „დედი, მაპატიე. თუ შეიძლება, მაპატიე“, ის კი დამოკცნიდა და დამამშვიდებდა, არაფერში გადანაშაულებო. და ამას უსასრულოდ გამიმეორებდა პირველი ათი ათასი წლის განმავლობაში.

მომდევნო ათი ათას წელს ჩემი თმის ვარცხნას მონადომებდა. ისე ლამაზად დამვარცხნიდა, რომ სამოთხის მკვიდრნი არფებს ძირს დაყრიდნენ, რათა ამ სანახაობით დამტკბარიყვნენ. საკმარისია, გოგონას თმას შეხედო, რომ მაშინვე მიხვდები, ჰყავს თუ არა დედა. მე ყოველთვის გაბურძღნილი ვიყავი – ტ. რეი ჩემთვის ნორმალურ თმის სახევეებს არ ყიდულობდა. ამიტომ მთელი წლის განმავლობაში თმას თუნუქის ქილებზე ვიხვევდი, რის გამოც ძილი მიტყდებოდა. ვერ გადამენწყვიტა, ღამაში ვარცხნილობა მერჩივნა თუ გამოძინება.

ოთხ თუ ხუთ საუკუნეს მოვანდომებდი იმის მოყოლას, რა გაუსაძლისი იყო ტ. რეისთან ცხოვრება. ტ. რეი ყოველთვის აუტანელი იყო, მაგრამ განსაკუთრებით ამაზრზენი გახლდათ ზაფხულობით, როცა დილიდან საღამომდე ატმის ბაღში მუშაობდა. ვცდილობდი, არსად გადავწყდომოდი. ღმობიერად ექცეოდა მხოლოდ თავის ძაღლს, სნაუტს, რომელთან ერთად ფრინველებზე ნადირობდა ხოლმე. სნაუტს ტ. რეის სანოლში ეძინა და როგორც კი ზურგზე გადაგორდებოდა, პატრონი ყოველთვის მუცელზე ეფერებოდა. ერთხელ თვალი მოვკარი, როგორ დააფსა სნაუტმა ტ. რეის ფეხსაცმელს, მას კი წარბიც არ შეუხრია.

ღმერთს განუწყვეტილვ ეთხოვდი, ტ. რეის ხასიათი შეეცვალა. ორმოცი წლის განმავლობაში დადიოდა ეკლესიაში, მაგრამ სულ უფრო აუტანელი ხდებოდა. ამის საპასუხოდ ღმერთს, ალბათ, თავისი ნება უნდა გამოეხატა.

საბანი გადავიხადე. ოთახში ჩამიჩუმი არ ისმოდა და არც ერთი ფუტკარი არ ჩანდა. საათს ხშირ-ხშირად ვუყურებდი. ვერ გამეგო, სად გაქრნენ ფუტკრები.

ბოლოს, შუალამე რომ მოახლოვდა და თვალეები უკვე მეხუჭებოდა, ოთახის ზედა კუთხეში ოდნავ გასაგონი ხმაური გაისმა, რომელიც კატის კრუტუნს წააგავდა. ერთი წამის შემდეგ კი კედელზე საღებავის ნაშხეფების მსგავსი მოძრავი ჩრდილები გამოჩნდნენ, ფანჯრიდან შემოჭრილ მთვარის შუქზე მათ მოლიცლიცე ფრთებს ვხედავდი. სიბნელეში ხმაური თანდათან ძლიერდებოდა და მალე მთელი ოთახი აზრიალდა, ჰაერიც კი გაცოცხლდა და გაივსო ფუტკრებით, რომლებიც ქარბორბალასავით ტრიალებდნენ ჩემ გარშემო. მათ ზუზუნში საკუთარი აზრებიც კი არ მესმოდა.

შიშისგან ფრჩხილები ისე ღონივრად ჩავიოჭვე ხელისგულში, რომ კინაღამ კანი გავიკანრე. ამდენი ფუტკრის კბენა შეიძლებოდა მომაკვდინებელი ყოფილიყო.

და მაინც ეს დიდებული სანახაობა გახლდათ. უეცრად მივხვდი, რომ ეს აუცილებლად უნდა მეჩვენებინა ვინმესთვის, თუნდაც ტ. რეისთვის და თუკი მას შემთხვევით ორასიოდე ფუტკარი დაკბენდა, ვერაფერს გავაწყობდი. საბნიდან გამოვსხლტი, ფუტკრებს შორის გავირობინე და კარს მივვარდი. მინდოდა ტ. რეი გამეღვიძებინა. ჯერ ფრთხილად ვუსვამდი ხელზე თითებს, მერე – უფრო ძლიერად, ბოლოს კი მთელი ძალით ვურტყამდი ხელს სხეულზე. მისმა სიმკვრივემ გამაკვირვა.

საცვლისამარა ტ. რეი საწოლიდან წამოხტა. ჩემი ოთახისკენ წავიყვანე. ყვიროდა, ნეტავ ეს წყეული სახლი დაიწვასო. სნაუტი ისე ყეფდა, თითქოს მტრედებზე ნადირობდა.

– ფუტკრები! – გავიძახოდი მე. – ჩემს ოთახში ფუტკრების გუნდია!

მაგრამ ოთახში რომ შევვარდით, ფუტკრები კედელში გაუჩინარებულებიყვნენ, თითქოს მიხვდნენ, რომ ტ. რეი უნდა შემოსულიყო და არ უნდოდათ, მისთვის ფრენის ხელოვნება ეჩვენებინათ.

– რა ჯანდაბაა, ლილი! ეს სასაცილო აღარაა.

კედლები შევათვალიერე. საწოლის ქვეშაც შევიხედე და მტვერსა და ჩემი საწოლის ზამბარებს შევვედრე, ერთი ფუტკარი მაინც გამოჩენილიყო.

– აქ იყვნენ, – ვთქვი მე. – მთელ ოთახში დაფრინავდნენ.

– რა თქმა უნდა. და მათთან ერთად კამეჩების ჯოგიც დაფრინავდა.

– მისმინე, – ვუთხარი მე, – მათი ზუზუნი არ გესმის?

ტ. რეიმ მოჩვენებითი სერიოზულობით მიაღო ყური კედელს.

– არავითარი ზუზუნი არ მესმის, – თქვა და თითი საფეთქელთან დაიტრიალა. – მე მგონი, ფუტკრები გუგულიანი საათიდან გამოფრინდნენ, რომელსაც საკუთარ ტვინს უწოდებ. თუ კიდეც ერთხელ გამაღვიძებ, ლილი, „მარტა უაიტს“ გამოვიტან, გამიგე?

„მარტა უაიტსი“ სასჯელის ფორმა იყო, რომელიც მხოლოდ ტ. რეის შეეძლო მოეგონებინა. ენას მცისვე კბილი დავაჭირე.

და მაინც ვერ დავუშვებდი, რომ ტ. რეის ეფიქრა, თითქოს ფუტკრების შემოსევა ყურადღების მისაპყრობად მოვიგონე. ამიტომ თავში ბრწყინვალე აზრმა გამიელვა – ერთი ქილა ფუტკრები დამეჭირა, ტ. რეისთვის მეჩვენებინა და მეკითხა: „აბა, მითხარი, ვინ არის ჩვენ შორის ცრუპენტელა?“

მეხსიერებაში ერთადერთი მოგონება ჩამრჩა დედაზე – ეს იყო მისი გარდაცვალების დღე. დიდი ხნის განმავლობაში ვცდილობდი, დედაჩემის ცხოვრების თუნდაც რომელიმე ფრაგმენტი წარმომედგინა, მაგალითად, როგორ მიკეცავდა საბანს საწოლში, როგორ მიკითხავდა ბიძია უიგლის თავგადასავლებს ან როგორ კიდებდა ჩემს საცვლებს ცივ დილას გამათბობელთან. იმის მოგონებაც კი გამახარებდა, როგორ ტეხდა ფორსიტის ბუჩქიდან ტოტს და შიშველ ფეხებზე მირტყამდა.

დედა 1954 წლის 3 დეკემბერს მოკვდა. გახურებული ღუმლისგან სახლში ისე ცხელოდა, რომ დედაჩემმა სვითერი გაიხადა და

ახლა მხოლოდ მოკლესახელოებიანი მაისური ეცვა, თან ცდილობდა, თავისი საძინებელი ოთახის ჩაჭედილი ფანჯარა გაეღო.

ბოლოს ბედს დამორჩილდა და მითხრა, აი, ნახავ, აქ ამოვიხრჩობითო.

ხშირი შავი თმის კულულები სახეზე ეყრებოდა – სახეზე, რომელსაც ვერაფრით ვიხსენებ, მიუხედავად იმისა, რომ ყველაფერი დანარჩენი მკაფიოდ მახსოვს.

ხელები მისკენ გავინვდინე და დედამ ამიყვანა, თან მითხრა, ახლა უკვე დიდი გოგო ხარ და ხელში აყვანას არ უნდა ითხოვდეო, მაგრამ მაინც ამიტატა. მაშინვე მის სურნელში გავეხვიე.

ეს სურნელი სამუდამოდ დამამახსოვრდა და შემიძლია ისევე მკაფიოდ წარმოვიდგინო, როგორც დარიჩინის სურნელი. სილვანის მაღაზიაში რეგულარულად დავდიოდი და ვცნოსავდი ყველაფერს, ოღონდ კი საჭირო სუნამო მეპოვა. ყოველთვის, როდესაც იქ მივდიოდი, სუნამოების გამყიდველი მოჩვენებითი გაკვირვებით ამბობდა: „ღმერთო ჩემო, შეხეთ, ვინ მოვიდა“, თითქმის ერთი კვირის წინ იქ არ ვყოფილიყავი და უამრავი სუნამო არ დამეყნოსა: „შალიმარი“, „შანელი № 5“, „უაიტ შოლდერსი“.

ვეკითხებოდი:

– ახალი სუნამო ხომ არ მიგიღიათ?

ქალს დადებითი პასუხი არასოდეს გაუცია.

სწორედ ამიტომ გავოგნდი, როდესაც ეს სურნელი მეხუთე კლასში ჩემი მასწავლებლისგან მეცა. მან მითხრა, რომ ეს, უბრალოდ, კოლდერემი „პონდსი“ იყო.

იმ დღეს, როცა დედა მოკვდა, იატაკზე, სწორედ იმ ჩაჭედილი ფანჯრის მახლობლად, ღია ჩემოდანი იდო. დედა საკუჭნაოში შედიოდა და იქიდან გამოტანილ ნივთებს ჩემოდანში დაუეკცავად ყრიდა.

დედას ბნელ საკუჭნაოში შევეყევი და კაბების ქობებსა და შარვლის ტოტებს ქვეშ გავძვერი. იატაკზე მტვრის ბურთულები, პატარა მკვდარი მწერები და ჩვენი ბალიდან გამოყოლილი ტალახის გოროხები ეყარა. ტ. რეის ფეხსაცმელზე მიწებებული ატმის ნარ-

ჩენები ყარდა. თეთრ მაღალქუსლიან ფეხსაცმელში ხელები ჩაყვავი და ერთმანეთს შემოვკარი.

როდესაც ვინმე პირველი სართულიდან ამოდიოდა, საკუჭნაოს იატაკი ირყეოდა ხოლმე. ამიტომ მივხვდი, რომ წუთი წუთზე აქ ტ. რეი უნდა შემოსულიყო. ქვემოდან მესმოდა, როგორ ხსნიდა დედაჩემი საკიდიდან ტანსაცმელს. კაბები შრიალებდა, ლითონის საკიდები ერთმანეთს ეხეთქებოდა და წკრიალებდა. უნდა ვიჩქაროო, თქვა დედამ.

ტ. რეიმ ფეხსაცმლის ბრაგაბრუგით რომ შემოალაჯა ოთახში, დედამ მთელი ჰაერი ამოისუნთქა, თითქოს ფილტვები უეცრად და ძალუმად შეეკუმშა. მხოლოდ ეს მახსოვს მკაფიოდ – მისი თითოეული ამოსუნთქვა, რომელიც პანანინა პარაშუტივით ეშვებოდა ჩემკენ და უკვალოდ ქრებოდა იატაკზე დაყრილ ფეხსაცმელს შორის.

არ მახსოვს, რაზე ლაპარაკობდნენ. მახსოვს მხოლოდ მრისხანება მათ ხმაში და ისიც, რომ ჰაერი თითქოს ადგილ-ადგილ სკდებოდა და ისერებოდა. მოგვიანებით ისინი მაგონებდნენ ჩაკეტილ ოთახში გამომწყვდეულ ჩიტებს, რომლებიც კედლებს, ფანჯრებსა და ერთმანეთს ეხეთქებოდნენ. საკუჭნაოში უკან დავიხიე. თითები პირში ჩავიდე. იქ ფეხსაცმლისა და ფეხების სუნი იდგა.

თავიდან ვერ მივხვდი, ვინ გამომიყვანა საკუჭნაოდან. მერე დედაჩემის მკლავებში აღმოვჩნდი და მის სურნელს ვისუნთქავდი. დედა თმაზე მეფერებოდა და მეუბნებოდა, ნუ გეშინიაო, მაგრამ როგორც კი ეს მითხრა, ტ. რეიმ ამიტატა, კართან მიმიყვანა და დერეფანში იატაკზე ჩამომსვა.

– შენს ოთახში წადი, – მითხრა მან.

– არ მინდა, – ვტიროდი მე, თან ვცდილობდი მასა და კარს შორის გავეძვრალიყავი და დედასთან მივსულიყავი.

– შენს ოთახში წაეთრიე! – დაიღრიალა ტ. რეიმ და ხელი მკრა. კედელს მივეჯახე, მერე კი ოთხზე დავეცი. თავი რომ ავნიე, დავინახე, დედა ტ. რეისკენ გამოექანა და ამოიხრიალა: „ბავშვს. თავი. დაანებე“.

კართან იატაკზე მოვიკუნტე და მათ ვუყურებდი. ჰაერი თითქოს ერთიანად დაკანწულიყო. ტ. რეიმ დედაჩემს მხრებში ხელები ჩაავლო და ისე შეაჯანჯლარა, რომ დედას თავი უმწნოდ გადაუქანდა. დავინახე, როგორ გაუთეთრდა ტ. რეის ტუჩები.

და მაშინ – თუმცა ამის გახსენებისას მეხსიერება მებინდება – დედა გაუსხლტა ქმრის ღონიერ ხელებს, საკუჭნაოში შევარდა და ზედა თაროდან რაღაც გადმოიღო. როდესაც ხელში პისტოლეტი დავუნახე, დედაჩემის გადასარჩენად, ჩვენ გადასარჩენად, ბარბაცით გავიქეცი მისკენ.

მერე დრო დაქუცმაცდა. ის, რაც დამამახსოვრდა, ჩემს თავში მკაფიო, მაგრამ სრულიად დანანევრებული სურათების სახით შემომრჩა. დედაჩემის ხელში პისტოლეტი სათამაშოსავით ლაპლაპებს; ტ. რეი პისტოლეტს ართმევს და აქეთ-იქით იქნევს; პისტოლეტი იატაკზე ვარდება; მის ასაღებად ვიხრები; აფეთქების მსგავსი ხმა.

აი ის, რაც ვიცი ჩემ შესახებ.

დედაჩემის გარდა, ამქვეყნად არავინ მჭირდებოდა. ის სამუდამოდ ჩემთან დარჩა.

მე და ტ. რეი სამხრეთ კაროლინაში, ქალაქ სილვანის (3 100 კომლი) ახლოს, ვცხოვრობდით. იქ, ატმით მოვაჭრე ფარდულებისა და ბაპტისტური ეკლესიების გარდა, ვერაფერს ნახავდით.

ჩვენი ფერმის შესასვლელთან ხის დიდ დაფაზე ეწერა: „ოუენის ატმის კომპანია“. ამაზრზენი ნარინჯისფერი საღებავით იყო დაწერილი. ეს აბრა მძაგდა, მაგრამ აბრას რა უშავდა უზარმაზარ ატამთან შედარებით, რომელიც ჭიშკრის გვერდით ოცი ფუტის სიმაღლის ბოძზე იყო ჩამოცმული. სკოლაში მას ყველა „დიდ უკანალს“ უწოდებდა (ეს სიტყვა შევალამაზე). ხორცისფერი ატამი, რომელსაც შუაში ვერტიკალური ღარი ჩამოუდიოდა, მართლაც ადამიანის უკანალს ჰგავდა. როზალინი ამბობდა, ამ ატმით ტ. რეი მთელ ქვეყანას უკანალს უჩვენებსო. ტ. რეი სწორედ ასეთი იყო.

მისთვის რომ მეთქვა, მეგობარ გოგონასთან გავათევ ღამეს ან საცეკვაო საღამოზე მივდივარ-მეთქი, ტყუილი ეგონებოდა. თუმცა ეს არ მანაღვლებდა, რადგან ამგვარ საღამოებზე მაინც არ მიწვევდნენ; მაგრამ მას არ მივყავდი ქალაქში, როდესაც იქ ფეხბურთის მატჩები ან ავტომოყვარულთა შეჯიბრებები იმართებოდა და არც იმის უფლებას მაძლევდა, შაბათობით „ბეტა-კლუბში“ მანქანების საქველმოქმედო რეცხვას დავსწრებოდი. არ ანუხებდა, რომ სულ ჩემივე შეკერილი ეკონომკლასის ტანსაცმელი მეცვა – ჩითის ჭრელი ბლუზები უსწორმასწოროდ ჩაკერილი ელვაშესაკრავებით და ქვედაკაბები, რომლებიც მუხლებს მიფარავდა. ასეთი ტანსაცმელი მხოლოდ ორმოცათიანელების სექტის ნევრ გოგონებს ეცვათ. გასაკვირი არ იქნებოდა, ჩემი ბლუზის ზურგზე დამეწერა: „არავის ვუყვარვარ და არც არასოდეს ვეყვარები“.

მოდური ტანსაცმელი, ალბათ, მომიხდებოდა, მაგრამ არავის, არც ერთ ადამიანს არასოდეს უთქვამს ჩემთვის, ლილი, რა მშვენიერი გოგონა ხარო, თუ არ ჩავთვლით ეკლესიაში გაცნობილ მისის ჯენინგს, მაგრამ ის უსინათლო გახლდათ.

ჩემს გამოსახულებას ვაკვირდებოდი არა მარტო სარკეში, არამედ ვიტრინებსა და გამორთული ტელევიზორის ეკრანზეც, რათა საკუთარ გარეგნობაზე მკაფიო წარმოდგენა შემექმნა. დედასავით შავი თმა მქონდა, მაგრამ ყოველთვის ყვავის ბუდეს მიმიგავდა. ისიც მანუხებდა, რომ მოკლე ნიკაპი მქონდა. ვფიქრობდი, როცა გავიზრდები, მკერდიც გამეზრდება-მეთქი, მაგრამ იმედი არ გამიმართლდა. ისეთივე ღამაში თვალები მქონდა, როგორიც სოფი ლორენს, მაგრამ ყურადღებას ის ბიჭებიც კი არ მაქცევდნენ, რომლებიც უკან გადავარცხნილ თმას კეფაზე კუდივით იკრავდნენ და პერანგების ჯიბეებში სავარცხლებს ატარებდნენ.

მკერდი დამეტყო, მაგრამ მისი გამოჩენის არავითარი შესაძლებლობა არ მქონდა. იმხანად მოდაში იყო ქიშმირის კოსტიუმები და უჯრულა მოკლე ქვედაბოლოები, მაგრამ ტ. რეიმ მითხრა, უმაღლესი ფოფოხეთი ყინულის მოედნად გადაიქცევა, ვიდრე ამგვარად ჩაგაცვამო. ეს ყველაფერი იმით დასრულდება, – განაგრძო

მან, – რომ ბიტსი ჯონსონივით (რომელსაც ლამის იყო, ქვედაბოლოდან უკანალი გამოსჩენოდა) დაორსულდებო. საიდან შეიტყო ბიტსის შესახებ, ღმერთმა იცის, მაგრამ ბიტსის ქვედაბოლოს და მის ბავშვს რაც შეეხება, სრული სიმართლე გახლდათ. ყველაფერი სამწუხარო შემთხვევის გამო მოხდა.

როზალინი კიდევ უფრო ნაკლებად იცნობდა მოდას, ვიდრე ტ. რეი და რომ ციოდა, კაბის ქვეშ, ორმოცდაათიანელების მსგავსად, ბრიჯს მაცმევდა.

ყველაზე მეტად ის მძაგდა, რომ გოგონები ჩემი მიახლოებისას ჩუმდებოდნენ. კანზე ფუფხების ჩიჩქნას ვინყებდი, ხოლო როცა ისინი თავდებოდა, ნუნებს ვიკვნეტდი, სანამ სისხლი არ დაიწყებდა დენას. ჩემი გარეგნობის გამო ვწუხდი და არც ის ვიცოდი, როგორ მოვექცეულიყავი. ამიტომ, იმის ნაცვლად, რომ ბუნებრივი ალლოს თანახმად მოვექცეულიყავი, თითქმის ყოველთვის ერთგვარ როლს ვთამაშობდი.

გასულ გაზაფხულს ქალთა კლუბ „ხიბლის სკოლაში“ ჩავენერე – მეგონა, ამის წყალობით ვითარების გამოსწორებას შევძლებდი. იქ ექვსი კვირის განმავლობაში ყოველ პარასკევ საღამოს უნდა მევლო, მაგრამ არ მიმიღეს, რადგან არც დედა მყავდა და არც ბები ან თუნდაც ქეციანი დეიდა ან მამიდა, რომელიც გამოსაშვებ საღამოზე თეთრ ვარდს მომართმევდა. როზალინი ვერ მოვიდოდა – ეს კლუბის წესებს წინააღმდეგებოდა. იქამდე ვაფრქვევდი ცრემლებს, ვიდრე ნიჟარაში გული არ ამერია.

– ისედაც მომხიბვლელი ხარ, – მეუბნებოდა როზალინი და თან ნიჟარას რეცხავდა. – სულაც არ გჭირდება ეს მეტიჩრების სკოლა, რომ მომხიბვლელი იყო.

– არა, მჭირდება, – მიუგე მე. – იქ ყველაფერს ასწავლიან: მოხდენილად სიარულსა და მობრუნებას, სკამზე სწორად ჯდომას, მანქანაში ჩაჯდომას, ჩაის დასხმას, ხელთათმანების გაძრობას...

– ღმერთო დიდებულო! – ამოიხვნეშა როზალინმა.

– ...ლარნაკში ყვავილების ჩაწყობას, ბიჭებთან საუბარს, წარბების გამოქნას, ფეხების გაპარსვას, პომადის ხმარებას...

– ნიჟარაში რწყევას არ ასწავლიან? არ ასწავლიან, როგორ უნდა არწყიო მომხიბვლელად? – მკითხა მან.

ზოგჯერ როზალინი აუტანელი იყო.

დილით, მას მერე, რაც ტ. რეი ღამით გავალვძიე, როზალინი ჩემი ოთახის კარში შეჩერდა და უყურებდა, როგორ დავდევი ფუტკარს ქილით ხელში. ქვედა ტუჩი ჩამოვარდნოდა და აისივით ვარდისფერი პირი უჩანდა.

– ეს ქილა რად გინდა? – მკითხა მან.

– ფუტკრებს ვიჭერ, რომ ტ. რეის ვაჩვენო. ჰგონია, რომ მოვატყუე.

– ღმერთო, გამაძლებინე...

მერე ის ვერანდაზე ლობიოს ჩურჩავდა. თმაში ოფლის წვეთები უკიაფებდა. საკინძე გამოსწია, რათა ბალიშივით დიდი და ფაფუკი მკერდი გაეგრძელებინა.

შტატის რუკაზე, რომელიც კედელზე იყო მიმაგრებული, ფუტკარი დაჯდა და სამხრეთ კაროლინის სანაპიროს გასწვრივ, მე-17 გზატკეცილის აღმნიშვნელ ზოლზე გაცოცდა. როდესაც ჩარლსტონიდან ჯორჯტაუნისკენ აიღო გეზი, სწრაფად დავახურე ქილა. ქილასა და რუკას შორის ხუფი რომ შევაცურე, ფუტკარი დაფრთხა. გააფთრებით ეხლებოდა კედლებს. სეტყვას მაგონებდა, ფანჯრებს რომ ეხეთქება ხოლმე.

ქილაში ყვავილების მტვრიანი ფურცლები ჩავყარე, სახურავი კი ლურსმნით დავხვრიტე, რომ ფუტკარი არ მომკვდარიყო – გაგონილი მქონდა, ადამიანის სული ერთ მშვენიერ დღეს შეიძლება მის მიერვე მოკლულ არსებაში ჩასახლდესო.

ქილას ცხვირი მივაჭყლიტე.

– ნახე, როგორ ფართხალებს, – ვუთხარი როზალინს.

როზალინი ოთახში რომ შემოვიდა, მისი სუნი ვიგრძენი, იმ თუთუნით მუქი და მძაფრი, რომელსაც ღეჭავდა. ვინროყელიანი

ხელადა ეჭირა და მის ყურში თითი ჰქონდა გაყრილი. ვუყურებდი, როგორ მიიდო ხელადა ნიკაპზე, ტუჩები ყვავილის კოკორივით მოამრგვალა და შიგ შავი სითხე ჩაანერწყვა, მერე ფუტკარს თვალი შეავლო და თავი გადააქნია.

– თუ გიკბენს, ჩემთან არ მოხვიდე სანუნუნოდ, – მითხრა მან, – შენთვის არ მცხელა.

ტყუოდა.

მხოლოდ მე ვიცოდი, რომ ტლანქი ქცევის მიუხედავად, გული ყვავილის ფურცელზე უფრო ნაზი ჰქონდა და უსაზღვროდ ვუყვარდი.

ეს რვა წლის ასაკში შევიტყვე, როცა როზალინმა სააღდგომოდ შეღებილი წინილა მიყიდა. წინილა თავისი გალიის კუთხეში ცახცახებდა, შავი ყურძნის ფერისა იყო და ნაღვლიანი თვალებით ეძებდა დედიკოს. როზალინმა ნება დამართო, წინილა პირდაპირ სასტუმრო ოთახში შემეყვანა. იატაკზე შვრიის ფანტელები დავყარე, რომ წინილას აეკენკა. როზალინს ერთი სიტყვითაც არ უსაყვედურია.

მალე მთელ ოთახში წინილას იისფერი – როგორც ჩანს, იმის გამო, რომ მის ნაზ სხეულში საღებავმა შეაღწია – სკინტლი ეყარა. ის იყო, ახვეტა დავაპირეთ, რომ ოთახში ტ. რეი შემოვარდა და დაგვემუქრა, წინილას სადილად მოეხარშავ, უტვინო როზალინს კი გავაგდეო. წინილას გაეკიდა და ცდილობდა თავისი შავი (ტრაქტორის მაზუთში გასვრილი) ხელებით დაეჭირა, მაგრამ როზალინს წინ გადაეღობა.

– ამ სახლში წინილის სკინტლზე ბევრად უარესი რაღაცები მოიძებნება, – უთხრა ტ. რეის და თავიდან ფეხებამდე ათვალიერაათვალიერა. – წინილას ხელი არ ახლოთ.

ტ. რეი დერეფანში გავიდა. ბერიკაცოვით მილასლასებდა. როზალინს ვუყვარვარ-მეთქი, გავიფიქრე. მაშინ პირველად მივხვდი ამას.

როზალინის ასაკი არავინ იცოდა, რადგან დაბადების ცნობა არ ჰქონდა. ხან ამბობდა, 1909 წელს დავიბადეო, ხან – 1919-შიო,